

Stockholms Handelskammare

Tillväxt- och regionplaneförvaltningen
Stockholms läns landsting

dnr TRN 2016-0127

HK dnr 2017-0063

Stockholm den 11 oktober 2017

Remissvar avseende Förslag till landsbygds- och skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen

Stockholms Handelskammare har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad strategi. Stockholms Handelskammare önskar med anledning av detta anföra följande.

Handelskammaren är en näringslivsorganisation för Stockholms län och Uppsala län. Handelskammaren har cirka 2 000 medlemsföretag.

Gör Stockholm en storlek större

Strategin pekar ut viktiga utmaningar för regionen och kan som vägledande dokument lyfta fram prioriteringar för berörda aktörers beslutsprocesser. Handelskammaren noterar att det snarare är resonemang än skarpa förslag som läggs fram i diskussionerna, varför Handelskammarens yttrande också har formen av allmänna kommentarer.

Handelskammaren har valt att fokusera sina kommentarer på skärgården. Detta då ett av våra policyområden är besöksnäring och vi ser att skärgården har stor potential att utvecklas för ökad besöksnäring. Det är få storstäder som kan konkurrera med en så exotisk natur så nära in på en stadskärna.

Stockholm är den snabbast växande huvudstaden i Europa. Av världens 2 000 ledande företag har 23 sina huvudkontor i huvudstadsregionen. Många utländska företags nordiska eller nordeuropeiska verksamheter är också placerade här. Här finns dessutom en av världens starkaste start up-scener som på bara några år har gjort att produkter och tjänster skapade här blivit en del av människors vardag, världen över. Trots framgångarna har vi ett antal allvarliga utmaningar. Konkurrensen med andra regioner är knivskarp.

Vid sidan av globaliseringen och digitaliseringen är den tydligaste kraften bakom förändringarna i världsekonomin tveklöst urbaniseringen. För tio år sedan nåddes en brytpunkt då mer än hälften av alla människor i världen bodde i städer.

De största utmaningarna med tillväxten i vår region är infrastruktur och bostäder. Priset för två decennier av lågt bostadsbyggande som först nu vänt uppåt och de eftersatta investeringarna i infrastruktur betalar vi i form av

förlorade arbetstillfällena, social exkludering, köer och framkomlighetsproblem. Men Stockholm lider också brist på kontorslokaler, förskolor, skolor, sjukvård, sporthallar och kapacitet i de tekniska systemen.

Stockholm är helt enkelt för litet. För att Stockholm ska kunna växa på ett smart och, i vid bemärkelse, hållbart sätt behövs en vision som inte stannar vid kommungränser eller mandatperioder.

Stockholms Handelskammare vill bidra till ett samtal om huvudstadsregionens långsiktiga utveckling och diskutera förutsättningar för hur Stockholm ska kunna bli en storlek större. Vår vision är tydlig. Vi ser en huvudstadsregion som åtminstone sträcker sig från Uppsala till Södertälje och från Norrtälje till Nynäshamn med Stockholm som ett starkt centrum.

En sammanhängande huvudstadsregion av ansevärd storlek är ingen mirakelkur för tillväxt. Det är däremot en grundläggande byggsten för att Stockholm ska kunna utvecklas till en global stad att räkna med.

I detta är ökade möjligheter att kunna bo och verka på landsbygden och i skärgården i Stockholms län en given diskussion. Ett utbud av bostäder, service, kommunikationer och arbetstillfällen även i dessa delar av huvudstadsregionen är några av pusselbitarna till hur vi kan göra Stockholm en storlek större.

Skärgårdens möjlighet att bli exportmogen

Besöksnäringen bidrar till att skapa en attraktiv region som är intressant att leva och bo i vilket i sin tur attraherar spetskompetens och lockar nya företag att etablera sig och skapa innovationer här. Den synliggör också Stockholm och Sverige som varumärke, destination och trendskapare.

Besöksnäringens betydelse för ett lands ekonomi blir dessutom allt mer central. Turisternas utgifter i Sverige räknas som ett exportvärde i den svenska ekonomin liksom våra utgifter utomlands räknas som import i bytesbalansen. Stockholm kallas ofta världens vackraste huvudstad med en historisk stadskärna, rikt kulturutbud, en unik skärgård, stor variation av attraktioner och hög utvecklingstakt av gastronomiska upplevelser. Men graden av exportmognad är varierande vilket skapar svaga länkar.

Exportmognad innebär att känna den internationella målgruppens behov och drivkrafter för att kunna anpassa verksamheten och erbjuda produkter och tjänster som matchar deras efterfrågan. För att växa på den internationella marknaden behöver här Stockholms skärgård stärka sin internationella dragningskraft genom förbättrad konkurrenskraft.

Det finns stor potential att utveckla exportmognaden i befintliga turistdestinationer och förbättra besökarnas upplevelser i skärgården för att skapa en större efterfrågan.

Skärgårdens styrkeområden

Stockholms skärgård har aktiviteter och sevärdheter där natur, äventyr, kultur och matupplevelser är styrkeområden med potential att utvecklas ytterligare. Ett annat styrkeområde är Skärgården som året-runt-destination. Internationella turister uppskattar Stockholms skärgård även under hösten, vintern och våren, när vi svenskar inte till så stor del tillbringar tid där. Därmed finns det goda skäl till att arbeta för att förlänga säsongen. Utvecklingen av destinationer som Åre och Sälen är exempel att titta närmare på. I dag är de året-runt-destinationer som under sommarhalvåret har etablerat en stor marknad för exempelvis cykling och vandring.

Avgörande utmaningar och möjligheter för att skapa bättre förutsättningar att bo och verka i skärgården

Medan besöksnäringen i Stockholm går som tåget så minskar turismen i Stockholms skärgård. Här finns ett antal utmaningar, men också möjligheter till att istället utveckla Stockholms skärgård som produkt för att öka marknadsföringen internationellt.

Stockholms Handelskammare är i dagsläget oroad över den aktuella utvecklingen kring båttrafiken i skärgården. När SL:s periodkort börjar gälla på Waxholmsbolagets båtar från och med årsskiftet 2017/2018 enligt beslut i Stockholms läns landsting, försvinner en del privata båtaktörer i Skärgården med hänvisning till konkurrenssituationen. Förutom ett ökat ansvar och ökade kostnader för landstinget medför detta även att den befintliga direktlinje till bland annat Sandhamn och Möja från Stockholms innerstad försvinner. Detta drabbar bland annat företagarna på Sandhamn när möjligheten att transportera flertalet människor till ön begränsas. Näringslivet på Sandhamn är betjänta av olika transportmöjligheter och där är en direktlinje från Stockholms innerstad av stor betydelse för fortsatt utveckling.

Handelskammaren anser att båttrafiken i skärgården bör bedrivas på ett sätt som främjar möjligheten till entreprenörskap och som ger privata aktörer goda konkurrensförutsättningar. För ökad dynamik, tillväxt och privata initiativ bör det offentliga och det privata samarbeta och hitta lösningar som får skärgårdsekonomin att växa. En analys bör göras där man väger in olika intressen. Det finns många delmoment och spår att bygga vidare på i det fortsatta arbetet.

En utveckling av Stockholm som sjöfartsstad kommer att ställa krav på ett biljettsystem som inkluderar både upphandlad trafik och kommersiell trafik. Gränssnittet mot resenärerna måste vara enkelt när det gäller kort att resa på, men i sin nuvarande form drar det undan mattan för kommersiella aktörer, likt exemplet ovan. För att ytterligare underlätta tillgängligheten bör även de kommersiella aktörerna släppas in i befintliga informationsappar.

Frågan om förbättrade förutsättningar för utveckling av skärgårdens besöksnäring leder också in på hållbarhetsfrågan som även den har många bottnar. I det korta perspektivet ter det sig osannolikt att mycket stora besöksströmmar skulle skapa problem i skärgården. Det är dock en unik

miljö, där smart exploatering krävs. De initiativ, planer och investeringar som görs bör omfatta långsiktigt hållbara och inte minst skalbara perspektiv.

En ökad regional samverkan kring internationell marknadsföring av Stockholms skärgård

En av utmaningarna är att få med de boende samt lokala aktörer på banan och samverka sinsemellan för en starkare besöksnäring i Stockholms skärgård, året runt. Projektet Stockholm Archipelagos arbete visar att skärgården kan vara en föregångare inom hållbar destinationsutveckling samt skapa ökad sysselsättning.

Stockholms Handelskammare anser att en ökad regional samverkan bör ske för att bland annat genomföra nedanstående möjligheter:

Öka andelen paketerade erbjudanden som turister enkelt kan ta del av.

- Förlänga säsongen.
- Ett ökat utbud av boenden i skärgården.
- Fler båtförbindelser året runt.
- Ett tydligt och enkelt system för förbindelser till och från skärgården.
- Ökat stöd till aktörer och verksamheter i skärgården som vill bli exportmogna.

Möjligheter vid reformerat strandskydd

Genom att begränsa strandskyddet från 100 meter (eller 300 meter vid så kallat utökat strandskydd) till 50 meter skulle skärgårdskommunerna kunna utveckla många av de ytor som i dag måste lämnas helt orörda. Här kan attraktiva boendemiljöer i närheten av vatten utvecklas. Dessutom kan förutsättningar för besöksnäringen förbättras genom att verksamheter till exempel ges möjlighet att expandera och möta de behov som finns. Det kan bidra till att skapa jobb och tillväxt på orter som i dag brottas med vikande befolkning och svagt näringsliv.

Eftersom vattnet är en infrastruktur med obegränsad kapacitet som redan existerar kan mer bebyggelse nära stränder göra att vattenvägarna utnyttjas i betydligt större utsträckning än i dag, vilket kan erbjuda attraktiva pendlingsmöjligheter till mer centralt belägna arbetsplatsområden.

Stötta besöksnäringens behov av digitalisering i skärgården

Besöksnäringen består till stor del av mikroentreprenörer, små och medelstora företag, det är en personalintensiv bransch med små marginaler. Endast ett fåtal större aktörerna har möjlighet att avsätta tillräckliga resurser för att ligga i framkant i utvecklingen av digitala plattformar och verktyg. För att vara ett attraktivt besöksmål krävs också en god digital infrastruktur i form av bredband och mobiltelefon täckning. Stockholm har goda förutsättningar i

jämförelse med resten av landet och det är främst ute i skärgården den digitala infrastrukturen är bristfällig.

Handelskammarens bidrag

Som regional aktör bidrar vi genom vårt arbete med besöksnärlingsfrågor i stort i hela huvudstadsregionen, samt vårt deltagande i Mälardalsrådets satsning på maritim klustersamverkan, där vi deltar i fokusgruppen för fritid och turism.

Handelskammaren arbetar också med sjöfartsfrågor där vi värnar och vill lyfta Stockholms betydelse som sjöfartsstad. Detta arbete inbegriper både utökad båtpendling för att stärka arbets- och nöjespendlingen i regionen, men även vikten av godstrafik på vatten och ett bevarande av våra befintliga kajer i regionen. I det arbetet berörs ibland även frågor som rör skärgården.

FÖR STOCKHOLMS HANDELSKAMMARE

Lotta Andersson
Utredare